

همه امتیازهای این پایان نامه به دانشگاه بوعلی سینا تعلق دارد. در صورت استفاده از تمام یا بخشی از مطالب پایان نامه در مجلات، کنفرانس‌ها و یا سخنرانی‌ها، باید نام دانشگاه بوعلی سینا (یا استاد یا استادان راهنمای پایان نامه) و نام دانشجو با ذکر مآخذ و ضمن کسب مجوز کتبی از دفتر تحصیلات تکمیلی دانشگاه ثبت شود. در غیر این صورت مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

دانشکده شیمی
گروه شیمی فیزیک

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته شیمی
(گرایش شیمی فیزیک)

عنوان :

مطالعه ویسکوزیته، ضریب شکست و حجم مولی فزونی محلول های دوجزیی و
سه جزیی شامل 2-متیل-1-بوتانول + بنزیل الکل $N, N +$ دی متیل آنیلین در

$$T = (298/15, 308/15, 318/15) \text{ K}$$

استاد راهنما :

جناب آقای پروفسور حسین ایلوخوانی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر جلال بصیری پارسا

پژوهشگر:

مهناز خسرویان

آذر ماه 1389

دانشگاه گیلان

دانشکده شیمی
گروه شیمی فیزیک

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته شیمی
(گرایش شیمی فیزیک)

عنوان:

مطالعه ویسکوزیته، ضریب شکست و حجم مولی فزونی محلول‌های دوجزیبی و
سه‌جزیبی شامل 2-متیل-1-بوتانول + بنزیل الکل $N, N +$ دی‌متیل آنیلین در

$$T = (298/15, 308/15, 318/15) \text{ K}$$

استاد راهنما:

پروفسور حسین ایلوخانی

استاد مشاور:

دکتر جلال بصیری پارسا

پژوهشگر:

مهناز خسرویان

آذر ماه 1389

کمیته ارزیابی پایان‌نامه:

- 1- استاد راهنما: پروفسور حسین ایلوخانی (رئیس کمیته) ..... استاد شیمی فیزیک
- 2- استاد مشاور: دکتر جلال بصیری پارسا ..... دانشیار شیمی فیزیک
- 3- استاد مدعو: دکتر حسینعلی زارعی ..... دانشیار شیمی فیزیک
- 4- استاد مدعو: پروفسور امیر عباس رفعتی ..... استاد شیمی فیزیک

دانشگاه گیلان

دانشکده شیمی

گروه شیمی فیزیک

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد
خانم مهناز خسرویان در رشته شیمی (گرایش شیمی فیزیک)

با عنوان:

مطالعه ویسکوزیته، ضریب شکست و حجم مولی فزونی محلول‌های دوجزیبی و سه‌جزیبی شامل

2-متیل-1-بوتانول + بنزیل الکل + N,N -دی‌متیل‌آنیلین در،

$$T = (298/15, 308/15, 318/15) \text{ K}$$

به ارزش 8 واحد در روز شنبه 1389/9/20 ساعت 10 صبح در سالن آمفی تئاتر 2 دانشکده شیمی
و با حضور اعضای هیأت داوران زیر برگزار گردید و با نمره ..... و درجه ..... به
تصویب رسید.

هیأت داوران:

- 1- استاد راهنما: پروفسور حسین ایلوخانی (رئیس کمیته) ..... استاد شیمی فیزیک
- 2- استاد مشاور: دکتر جلال بصیری پارسا ..... دانشیار شیمی فیزیک
- 3- استاد مدعو: دکتر حسینعلی زارعی ..... دانشیار شیمی فیزیک
- 4- استاد مدعو: پروفسور امیر عباس رفعتی ..... استاد شیمی فیزیک

اللهم با نوح تو آغاز می‌کنم که قدرنت و سوره‌های را خوار و لطفت را سبب آرامش را فراهم سازد.

ای تنها مونس تنهاییم و ای آرامش دهنده‌ای وجود
پرتلاطمم پروردگار من ، همواره تو را سپاس می‌گویم
که بهترین راهنمایم در پیمودن مسیر بودی. درد پایت را
همیشه در کنارم دیدم و وجودت را حس کردم. اما
هیچ‌گاه آن‌گونه که سزاوار بودی تو را نستودم.
امیدوارم قصورم را نادیده بگیری و مرا از الطاف
بی‌کرانت بی‌بهره نسازی.

سپاس از دو فرشته ی بی بال ساکن زمین، پدر و مادر عزیزم.
با سپاس از مادر مهربانم که سخنانش هم چون لالایی های بچگی گوش هایم را
نوازش می دهد و برق امید نگاهش مرا برای پیمودن پله های پیشرفت مصمم تر
می سازد و با دعای خیرش کائنات را به تسخیر خود در می آورد تا من همیشه
موفق باشم.

با تشکر از پدر دلسوزم که قاطعیت کلامش به من آموخت تزلزل معنایی
ندارد. از کودکی هرگاه زمین خوددم دستانم را گرفت و با لبخندی پر مهر
نگذاشت سختی آن لحظه در ذهنم ثبت شود. من بزرگتر شدم و او برای
گرفتن دستانم از وجود خود مایه گذاشت تا مبادا از توان دست هایش کاسته
شود.

این دو عزیز خون جگرها خوردند تا من این باشم. و خدا را به یاری می طلبم
که توان این را به من بدهد که قطره ای از دریای بی کران محبت هایشان را
جبران کنم.

با تشکر از همراهان همیشگی زندگی ام خواهران و برادران
عزیزم:

با سپاس از خواهران و برادران عزیزم . رضا. نغمه. محسن و پریسا نازنینم. که
همواره مشوقان بزرگم بودند و گرما و نور محبتشان پیمودن سختی‌ها و
تاریکی‌های راه را برایم آسان نمود.

و سپاس از عزیزانی که به حق کمتر از خواهر و برادر برایم نبودند. هاشم.
آرزو و ناهید عزیزم. عزیزانی که با ستودن موفقیت‌هایم مرا به خود باوری
دساندند.

از خدا می‌خواهم که تداوم وجود همگی‌شان همواره گرمابخش محفل
خانوادگی‌مان باشد.

از استاد راهنمای بزرگوارم جناب آقای پروفیسور ایلوخوانی که در طی این دوره از راهنمایی های ایشان بهره بردم و افتخار شاگردی ایشان در لوح افتخاراتم ثبت شد بی نهایت سپاس گزارم.

از جناب آقای دکتر بصیری پارسا جهت امر مشاوره پروژه کمال تشکر را دارم. از داوودان محترم پایان نامه جناب آقای پروفیسور رفعتی و جناب آقای دکتر زارعی جهت قرائت و داوری پایان نامه سپاس گزارم.

از اساتیدی که افتخار حضور در کلاس های پربارشان را داشته ام از جمله آقایان پروفیسور عزیزیان ریاست محترم دانشکده، پروفیسور کی پور، پروفیسور حبیبی و دکتر زنجیر و اساتیدی که محسوس بودن علم و چگونه اندیشیدن را به من آموختند. از جمله آقایان دکتر رئیسی، دکتر سبحان منش، دکتر فرسی و دکتر رضایی. کمال تشکر را دارم.

از مسئول محترم تحصیلات تکمیلی دانشکده شیمی سرکار خانم دکتر مددکیان نهایت تشکر را دارم.

و اما دوستانی که شیرینی شهد وجودشان همواره کام ایامم را

شیرین می کند:

دوست عزیزم و بزرگترین حامی من در نبود خانوادام بعد از خدا.

راحله عزیزم، در لحظاتی که من شکستم چینی شکسته وجودم را با

دلسوزی بند زد و مرمت کرد. ناراحتی هایم را به جان خرید تا مبدا از

سنگینی اش توان پیمودن ادامه راه را نداشته باشم. در مقابل این همه محبت

حتی بزرگترین آرزوها هم برای او کوچک است. از خدا می خواهم یاری ام

کند و سمان دوستیمان هیچ گاه گسسته نشود.

دوست مهربانم عزیزی که با وجود قلب کوچکش نگاهی بزرگ داشت

زهرا عزیزم. وجودش پناهگاه خستگی هایم بود. مشوقی بزرگ با اندرزهایی

شیرین. به امید آنکه روزی او را بر بام موفقیت بینم.

و مایه عزیزم که محبت چشمانش را با تمام وجود حس کردم و از خدا

می خواهم یاری ام کند که هیچ گاه فراموششان نکنم.

از تمامی همکلاس‌هایم و دوستان خوبم در تمامی آزمایشگاه‌های تحقیقاتی از جمله خانم‌ها: عاطفه زارع، مهتاب حجازی، فریاد پروینی، الهام کیهانی، الهام سخزوری، سیمین اسدآبادی، زهرا نجمی نژاد، منا خورشیدی، شیلا جعفری، سمیه محمدی، سمیه رضاییگی، فریده نبی‌زاده، سارا حق‌نگهدار، نرگس سرمست، راضیه موسوی، فاطمه گماز، مریم گیلان‌دوست، طیبه شریفی، مهتاب پیروسیان، فاطمه درخشنده، زهرا سلیمی، مریم خوشنود، اعظم صیادی، خدیجه سلیمانی، و آقایان: دکتر الماسی، کریمی، اکبری، یوسفی، جمشیدی، احمدی، خاتم‌خاکی، زاده بی -

نهایت سپاس گزاردم.

و در آخر این پایان‌نامه را تقدیم می‌کنم به وجود پر مهر مادر و پدر عزیزم.

عنوان:

مطالعه ویسکوزیته، ضریب شکست و حجم مولی فزونی محلول‌های دوجزبی و سه جزبی شامل 2-متیل-1-بوتانول + بنزیل الکل + N,N -دی متیل آنیلین در $T = (298/15, 308/15, 318/15) \text{ K}$

نام نویسنده: مهناز خسرویان

نام استاد/اساتید راهنما: پروفسور حسین ایلوخانی

نام استاد/اساتید مشاور: دکتر جلال بصیری پارسا

دانشکده: شیمی

گروه آموزشی: شیمی فیزیک

رشته تحصیلی: شیمی

گرایش تحصیلی: شیمی فیزیک

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد

تاریخ تصویب: 88/6/22

تاریخ دفاع: 89/9/20

تعداد صفحات: 88

چکیده:

در این پایان‌نامه، چگالی، ویسکوزیته و ضریب شکست محلول‌های دوجزبی N,N -دی متیل آنیلین + 2-متیل-1-بوتانول، بنزیل الکل + 2-متیل-1-بوتانول و N,N -دی متیل آنیلین + بنزیل الکل و محلول سه جزبی N,N -دی متیل آنیلین + 2-متیل-1-بوتانول + بنزیل الکل در دماهای مختلف اندازه‌گیری شد. خواص ترمودینامیکی (حجم مولی فزونی V_m^E ، حجم مولی جزبی فزونی $\bar{V}_{m,i}^E$ ، ضریب انبساط حرارتی فزونی α^E و تغییرات آنتالپی مولی فزونی با فشار در دما و ترکیب درصد ثابت $((\partial H_m^E / \partial P)_{T,x})$ ، خواص انتقالی (انحراف ویسکوزیته و انحراف انرژی فعال شوندگی ΔG^{*E}) و خاصیت مغناطیسی (انحراف ضریب شکست Δn_D) محاسبه گردید. داده‌های محاسبه شده محلول‌های دوجزبی با معادله ردلیچ-کیستر جهت تعیین ثابت‌ها برازش گردید. برای تعیین ثابت‌های داده‌های سه جزبی، معادله سیبولکا استفاده گردید. مقادیر حجم مولی فزونی برای محلول دوجزبی N,N -دی متیل آنیلین + 2-متیل-1-بوتانول و بنزیل الکل + 2-متیل-1-بوتانول، در تمام کسر مولی‌ها به ترتیب مثبت و منفی به دست آمد. N,N -دی متیل آنیلین + بنزیل الکل رفتاری S شکل را برای حجم مولی فزونی نشان داد. انحراف ویسکوزیته برای تمام محلول‌های دوجزبی منفی به دست آمد. انحراف ضریب شکست برای همه محلول‌های دوجزبی، رفتاری عکس حجم مولی فزونی از خود نشان داد. کمیات فزونی بازتاب برهم‌کنش‌هایی است که بین (حلال + حلال)، (حلال + حل‌شونده) و (حل‌شونده + حل‌شونده) رخ می‌دهد.

واژه‌های کلیدی: حجم مولی فزونی، انحراف ویسکوزیته، انحراف ضریب شکست، ضریب انبساط حرارتی فزونی، معادله ردلیچ-کیستر، معادله سیبولکا

مقدمه

فصل اول: مقدمه و تئوری

1	
2	1-1- انواع محلول ها .....
4	2-1- خواص ترمودینامیکی محلول ها .....
6	3-1- خواص ترمودینامیکی فزونی .....
8	4-1- حجم مولی فزونی و معادلات تئوری مربوطه .....
8	1-4-1- روش های اندازه گیری حجم مولی فزونی .....
8	2-4-1- محاسبه حجم مولی فزونی .....
8	3-4-1- مدل های حجم مولی فزونی .....
8	1-3-4-1- معادله ردلیچ - کیستر .....
10	2-3-4-1- معادله سیبولکا .....
10	4-4-1- حجم مولی جزئی .....
11	5-1- ضریب انبساط حرارتی .....
12	6-1- تغییرات آنتالپی مولی فزونی با فشار در دما و ترکیب درصد ثابت .....
12	7-1- ویسکوزیته .....
14	1-7-1- ویسکوزیته مایعات خالص .....
14	2-7-1- ویسکوزیته مخلوط مایعات .....
14	1-2-7-1- معادله نیسان و گرونبرگ .....
15	2-2-7-1- مدل مک آلیستر .....
15	3-2-7-1- مدل هایند .....
15	4-2-7-1- معادله کتی و چادوری .....
16	5-2-7-1- معادله هریک و برویور .....
16	8-1- انحراف انرژی آزاد گیبس فعال شونده گی .....
16	9-1- ضریب شکست .....

17	1-9-1- معادله آراگو- بیوت .....
17	2-9-1- معادله لورنز- لورنز .....
18	10-1- برهم کنش های بین مولکولی .....
18	1-10-1- برهم کنش های پراکندگی .....
18	2-10-1- برهم کنش های دو قطبی .....
19	3-10-1- پیوند هیدروژنی .....
19	4-10-1- برهم کنش های دی الکتریک .....
20	11-1- مروری بر کارهای انجام شده .....
21	فصل دوم: مواد، دستگاهها و روش های اندازه گیری
22	مقدمه .....
22	1-2- مواد مورد استفاده .....
22	1-1-2- N,N -دی متیل آنیلین .....
23	2-1-2- بنزیل الکل .....
23	1-2-3-1-2- متیل-1- بوتانول .....
24	2-2- دستگاه های مورد استفاده .....
24	1-2-2- چگالی سنج .....
26	2-2-2- ویسکومتر .....
27	3-2-2- رفرکتومتر .....
28	3-2- روش تهیه کسر مولی .....
29	فصل سوم: بحث و نتیجه گیری
30	الف) بررسی خواص ترمودینامیکی سیستم های دوجزیی .....
30	1-3- حجم مولی فزونی .....
30	1-1-3- حجم مولی جزیی .....
42	2-3- ضریب انبساط حرارتی .....

45	..... 3-3- تغییرات آنتالپی مولی فزونی با فشار در دما و کسر مولی ثابت
47	..... 3-4- ویسکوزیته
48	..... 3-5- انحراف انرژی آزاد گیبس فعال شونده
58	..... 3-6- ضریب شکست
65	..... 3-7- سیستم دوجزیبی شامل $N,N(x_1)$ -دی متیل آنیلین + $2(x_2)$ -متیل -1- بوتانول
66	..... 3-8- سیستم دوجزیبی شامل (x_1) بنزیل الکل + $2(x_2)$ -متیل -1- بوتانول
67	..... 3-9- سیستم دوجزیبی شامل $N,N(x_1)$ -دی متیل آنیلین + (x_2) بنزیل الکل
68	..... (ب) بررسی خواص ترمودینامیکی سیستم‌های سه جزیبی
68	..... 3-10- حجم مولی فزونی
68	..... 3-11- حجم مولی جزیبی فزونی
68	..... 3-12- ضریب انبساط حرارتی و ضریب انبساط حرارتی فزونی
77	..... 3-13- ویسکوزیته
82	..... نتیجه‌گیری
84	..... منابع

- شکل 1-1: محلول رقیق ایده‌آل (الف) و محلول ایده‌آل (ب) 3
- شکل 1-2: ساختار مولکولی N,N -دی‌متیل‌آنیلین 22
- شکل 2-2: ساختار مولکولی بنزیل‌الکل 23
- شکل 3-2: ساختار مولکولی 2-متیل-1-بوتانول 23
- شکل 4-2: چگالی سنج Anton Paar 25
- شکل 5-2: ویسکومتر Ubbelohde 27
- شکل 6-2: رفرکتومتر Abbe 27
- شکل 1-3: حجم مولی فزونی برای سیستم دوجزیبی (x_1) N,N -دی‌متیل‌آنیلین + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول در دماهای 298/15 K (●)، 308/15 K (▲) و 318/15 K (■)، نقاط نشان دهنده مقادیر تجربی و خطوط نشان دهنده مقادیر به دست آمده از معادله ردلیچ-کیستر می‌باشد. 34
- شکل 2-3: حجم مولی فزونی برای سیستم دوجزیبی (x_1) بنزیل‌الکل + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول در دماهای 298/15 K (●)، 308/15 K (▲) و 318/15 K (■)، نقاط نشان دهنده مقادیر تجربی و خطوط نشان دهنده مقادیر به دست آمده از معادله ردلیچ-کیستر می‌باشد. 37
- شکل 3-3: حجم مولی فزونی برای سیستم دوجزیبی (x_1) N,N -دی‌متیل‌آنیلین + (x_2) بنزیل‌الکل در دماهای 298/15 K (●)، 308/15 K (▲) و 318/15 K (■)، نقاط نشان دهنده مقادیر تجربی و خطوط نشان دهنده مقادیر به دست آمده از معادله ردلیچ-کیستر می‌باشد. 40
- شکل 4-3: حجم مولی جزیبی فزونی برای جزء اول (V_1^E) در سیستم دوجزیبی (x_1) N,N -دی‌متیل‌آنیلین + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول (■)، (x_1) بنزیل‌الکل + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول (▲) و (x_1) N,N -دی‌متیل‌آنیلین + (x_2) بنزیل‌الکل (■) در دمای 298/15 K 41
- شکل 5-3: حجم مولی جزیبی فزونی برای جزء دوم (V_2^E) در سیستم دوجزیبی (x_1) N,N -دی‌متیل‌آنیلین + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول (■)، (x_1) بنزیل‌الکل + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول (▲) و (x_1) N,N -دی‌متیل‌آنیلین + (x_2) بنزیل‌الکل (■) در دمای 298/15 K 41
- شکل 6-3: ضریب انبساط حرارتی برای سیستم دوجزیبی (x_1) N,N -دی‌متیل‌آنیلین + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول در دمای 298/15 K (■)، 308/15 K (▲) و 308/15 K (●) 42
- شکل 7-3: ضریب انبساط حرارتی برای سیستم دوجزیبی (x_1) بنزیل‌الکل + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول در دمای 298/15 K (■)، 308/15 K (▲) و 318/15 K (□) 43
- شکل 8-3: ضریب انبساط حرارتی برای سیستم دوجزیبی (x_1) N,N -دی‌متیل‌آنیلین + (x_2) بنزیل‌الکل در دمای 298/15 K (■)، 308/15 K (▲) و 318/15 K (□) 43

- شکل 3-9: ضریب انبساط حرارتی فزونی برای سیستم دوجزیی (x_1) -N,N-دی‌متیل آنیلین + (x_2) -2-متیل-1-بوتانول) در دمای 298/15 K (▲) 44
- شکل 3-10: ضریب انبساط حرارتی فزونی برای سیستم دوجزیی (x_1) بنزیل الکل + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول) در دمای 298/15 K (▲)، 308/15 K (■) و 318/15 K (●) 44
- شکل 3-11: ضریب انبساط حرارتی فزونی برای سیستم دوجزیی (x_1) -N,N-دی‌متیل آنیلین + (x_2) بنزیل الکل) در دمای 298/15 K (▲)، 308/15 K (■) و 318/15 K (●) 45
- شکل 3-12: تغییرات آنتالپی مولی فزونی با فشار در دما و کسر مولی ثابت $(\partial H_m^E / \partial P)_{T,x}$ برای مخلوط دوجزیی (x_1) -N,N-دی‌متیل آنیلین + (x_2) -2-متیل-1-بوتانول) در دمای 298/15 K (▲) 46
- شکل 3-13: تغییرات آنتالپی مولی فزونی با فشار در دما و کسر مولی ثابت $(\partial H_m^E / \partial P)_{T,x}$ برای مخلوط دوجزیی (x_1) بنزیل الکل + (x_2) -2-متیل-1-بوتانول) در دمای 298/15 K (▲)، 308/15 K (■) و 318/15 K (●) 46
- شکل 3-14: تغییرات آنتالپی مولی فزونی با فشار در دما و کسر مولی ثابت $(\partial H_m^E / \partial P)_{T,x}$ برای مخلوط دوجزیی (x_1) -N,N-دی‌متیل آنیلین + (x_2) بنزیل الکل) در دمای 298/15 K (▲)، 308/15 K (■) و 318/15 K (●) 47
- شکل 3-15: انحراف ویسکوزیته برای سیستم دوجزیی (x_1) -N,N-دی‌متیل آنیلین + (x_2) -2-متیل-1-بوتانول) در دماهای 298/15 K (■)، 308/15 K (●) و 318/15 K (▼)، نقاط نشان دهنده مقادیر تجربی و خطوط نشان دهنده مقادیر به دست آمده از معادله ردلیچ-کیستر می‌باشد. 51
- شکل 3-16: انحراف ویسکوزیته برای سیستم دوجزیی (x_1) بنزیل الکل + (x_2) -2-متیل-1-بوتانول) در دماهای 298/15 K (■)، 308/15 K (●) و 318/15 K (▼)، نقاط نشان دهنده مقادیر تجربی و خطوط نشان دهنده مقادیر به دست آمده از معادله ردلیچ-کیستر می‌باشد. 54
- شکل 3-17: انحراف ویسکوزیته برای سیستم دوجزیی (x_1) -N,N-دی‌متیل آنیلین + (x_2) بنزیل الکل) در دماهای 298/15 K (■)، 308/15 K (●) و 318/15 K (▼)، نقاط نشان دهنده مقادیر تجربی و خطوط نشان دهنده مقادیر به دست آمده از معادله ردلیچ-کیستر می‌باشد. 57
- شکل 3-18: انحراف انرژی گیبس فعال شوندگی برای سیستم دوجزیی (x_1) -N,N-دی‌متیل آنیلین + (x_2) -2-متیل-1-بوتانول) (■)، (x_1) بنزیل الکل + (x_2) -2-متیل-1-بوتانول) (●) و (x_1) -N,N-دی‌متیل آنیلین + (x_2) بنزیل الکل) (▼) در دمای 298/15 K، نقاط نشان دهنده مقادیر محاسبه شده و خطوط نشان دهنده مقادیر به دست آمده از معادله ردلیچ-کیستر می‌باشد. 58
- شکل 3-19: انحراف ضریب شکست برای سیستم دوجزیی (x_1) -N,N-دی‌متیل آنیلین + (x_2) -2-متیل-1-بوتانول) در دماهای 298/15 K (■)، 308/15 K (▲) و 318/15 K (●)، نقاط نشان دهنده مقادیر تجربی و خطوط نشان دهنده مقادیر به دست آمده از معادله ردلیچ-کیستر می‌باشد. . 60

شکل 3-20: انحراف ضریب شکست برای سیستم دوجزیی (x_1) بنزیل الکل + (x_2) 2-متیل-1- بوتانول) در دماهای 298/15 K (■)، 308/15 K (▲) و 318/15 K (●)، نقاط نشان دهنده مقادیر تجربی و خطوط نشان دهنده مقادیر به دست آمده از معادله ردلیچ-کیستر می‌باشد. 62

شکل 3-21: انحراف ضریب شکست برای سیستم دوجزیی (x_1) N,N-دی‌متیل آنیلین + (x_2) بنزیل الکل) در دماهای 298/15 K (■)، 308/15 K (▲) و 318/15 K (●)، نقاط نشان دهنده مقادیر تجربی و خطوط نشان دهنده مقادیر به دست آمده از معادله ردلیچ-کیستر می‌باشد. 64

- 5 جدول 1-1: روابط ترمودینامیکی برای سیستم‌های بسته .....
- 7 جدول 2-1: روابط کمیات فزونی و روابط مولی فزونی .....
- 25 جدول 2-2: چگالی، ضریب شکست و ویسکوزیته مواد خالص .....
- جدول 1-3: مقادیر چگالی (ρ)، حجم مولی فزونی (V_m^E)، حجم مولی جزئی ($\bar{V}_i$)، ضریب انبساط حرارتی (α)، ضریب انبساط حرارتی فزونی (α^E) و تغییرات آنتالپی فزونی به فشار در دما و کسر مولی ثابت $(\partial H_m^E / \partial P)_{T,x}$ مربوط به سیستم دوجزیبی (N,N -دی‌متیل آنیلین + x_2 2-متیل-1-بوتانول)
- 32 دردهاهای مختلف .....
- جدول 2-3: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش حجم مولی فزونی سیستم دوجزیبی (x_1)
- 33 N,N -دی‌متیل آنیلین + x_2 2-متیل-1-بوتانول) معادله ردلیچ-کیستر وابسته به دما .....
- جدول 3-3: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش حجم مولی فزونی سیستم دوجزیبی (x_1)
- 34 N,N -دی‌متیل آنیلین + x_2 2-متیل-1-بوتانول) با معادله ردلیچ-کیستر .....
- جدول 4-3: مقادیر چگالی (ρ)، حجم مولی فزونی (V_m^E)، حجم مولی جزئی ($\bar{V}_i$)، ضریب انبساط حرارتی (α)، ضریب انبساط حرارتی فزونی (α^E) و تغییرات آنتالپی فزونی به فشار در دما و کسر مولی ثابت $(\partial H_m^E / \partial P)_{T,x}$ مربوط به سیستم دوجزیبی (x_1) بنزیل الکل + x_2 2-متیل-1-بوتانول) در دماهای
- 35 مختلف .....
- جدول 5-3: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش حجم مولی فزونی سیستم دوجزیبی (x_1)
- 36 بنزیل الکل + x_2 2-متیل-1-بوتانول) با معادله ردلیچ-کیستر وابسته به دما .....
- جدول 6-3: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش حجم مولی فزونی سیستم دوجزیبی (x_1)
- 37 بنزیل الکل + x_2 2-متیل-1-بوتانول) معادله ردلیچ-کیستر .....
- جدول 7-3: مقادیر چگالی (ρ)، حجم مولی فزونی (V_m^E)، حجم مولی جزئی ($\bar{V}_i$)، ضریب انبساط حرارتی (α)، ضریب انبساط حرارتی فزونی (α^E) و تغییرات آنتالپی فزونی به فشار در دما و کسر مولی ثابت $(\partial H_m^E / \partial P)_{T,x}$ مربوط به سیستم دوجزیبی (N,N -دی‌متیل آنیلین + x_2 بنزیل الکل) در
- 38 دماهای مختلف .....
- جدول 8-3: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش حجم مولی فزونی سیستم دوجزیبی (x_1)
- 39 N,N -دی‌متیل آنیلین + x_2 بنزیل الکل) با معادله ردلیچ-کیستر وابسته به دما .....
- جدول 9-3: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش حجم مولی فزونی سیستم دوجزیبی (x_1)
- 40 بنزیل الکل + x_2 2-متیل-1-بوتانول) با معادله ردلیچ-کیستر .....
- جدول 10-3: مقادیر ویسکوزیته (η)، انحراف ویسکوزیته ($\Delta\eta$) و انحراف انرژی گیبس فعال شونده فزونی (ΔG^{*E}) برای سیستم دوجزیبی (N,N -دی‌متیل آنیلین + x_2 2-متیل-1-بوتانول) در دماهای
- 49 مختلف .....

- جدول 3-11: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش انحراف ویسکوزیته سیستم دوجزیی $(N, N(x_1))$ دی‌متیل آنیلین + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول) با معادله ردلیچ-کیستر 50
- جدول 3-12: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش انحراف ویسکوزیته سیستم دوجزیی $(N, N(x_1))$ دی‌متیل آنیلین + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول) با معادلات مختلف 51
- جدول 3-13: مقادیر ویسکوزیته (η) ، انحراف ویسکوزیته $(\Delta\eta)$ و انحراف انرژی گیس فعال شوندگی فزونی (ΔG^{*E}) برای سیستم دوجزیی (x_1) بنزیل الکل + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول) در دماهای مختلف 52
- جدول 3-14: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش انحراف ویسکوزیته سیستم دوجزیی (x_1) بنزیل الکل + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول) با معادله ردلیچ-کیستر 53
- جدول 3-15: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش انحراف ویسکوزیته سیستم دوجزیی (x_1) بنزیل الکل + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول) با معادلات مختلف 54
- جدول 3-16: مقادیر ویسکوزیته (η) ، انحراف ویسکوزیته $(\Delta\eta)$ و انحراف انرژی گیس فعال شوندگی فزونی (ΔG^{*E}) برای سیستم دوجزیی $(N, N(x_1))$ دی‌متیل آنیلین + (x_2) بنزیل الکل) در دماهای مختلف 55
- جدول 3-17: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش انحراف ویسکوزیته سیستم دوجزیی $(N, N(x_1))$ دی‌متیل آنیلین + (x_2) بنزیل الکل) با معادله ردلیچ-کیستر 56
- جدول 3-18: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش انحراف ویسکوزیته سیستم دوجزیی $(N, N(x_1))$ دی‌متیل آنیلین + (x_2) بنزیل الکل) با معادلات مختلف 57
- جدول 3-19: مقادیر ضریب شکست (n_D) ، انحراف ضریب شکست (Δn_D) و کسر حجمی (ϕ_1) سیستم دوجزیی $(N, N(x_1))$ دی‌متیل آنیلین + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول) در دماهای مختلف 59
- جدول 3-20: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش انحراف ضریب شکست سیستم دوجزیی $(N, N(x_1))$ دی‌متیل آنیلین + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول) با معادله ردلیچ-کیستر 59
- جدول 3-21: مقادیر انحراف استاندارد حاصل از برازش داده‌های ضریب شکست محاسبه شده توسط مدل لورنز- لورنز و آراگو- بیوت برای سیستم دوجزیی $(N, N(x_1))$ دی‌متیل آنیلین + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول) ... 60
- جدول 3-22: مقادیر ضریب شکست (n_D) ، انحراف ضریب شکست (Δn_D) و کسر حجمی (ϕ_1) سیستم دوجزیی (x_1) بنزیل الکل + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول) در دماهای مختلف 61
- جدول 3-23: مقادیر انحراف استاندارد و پارامترهای حاصل از برازش انحراف ضریب شکست سیستم دوجزیی (x_1) بنزیل الکل + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول) با معادله ردلیچ-کیستر 61
- جدول 3-24: مقادیر انحراف استاندارد حاصل از برازش داده‌های ضریب شکست محاسبه شده توسط مدل لورنز- لورنز و آراگو- بیوت برای سیستم دوجزیی (x_1) بنزیل الکل + (x_2) 2-متیل-1-بوتانول) 62